

Menhely Alapítvány Fedél Nélkül Művészeti Pályázat
Év Prózája 2016.

Akó Tícián: Pénzes

Nem azért hívták így, mert sok lett volna neki a föníciaiak találmányából. Pénzes Ferenc volt a becsületes neve, de a századfordulón – még az előzőn, hiszen amikor ezeket a sorokat rovom, 2013-at írunk – hitt abban, hogy mindenkinek, aki itt él, vállalnia kell magyarságát. Nem is telepítették ki, mint svábot, népi németet (aminek nem is iratkozott fel), elsősorban Zamercev tábornok, Budapest szovjet városparancsnokának, közbenjárása miatt, aki tudta, hogy a budafoki hőerőműben ő állította helyre az áramszolgáltatást.

De most egy régebbi történelemről akarok beszélni! Bajban vagyok, mert nem tudom, hol volt az a gőzfürdő, ahol a mérnökkel találkozott Pénzes Ferenc. Én ugyan még nem jártam soha gőzfürdőben, de úgy vélem, ott nem szmokingban szoktak üldögdélni, még 1914-ben sem. Érdekes lehetett a megismerkedés, mert Pénzes szerint a mérnök enyhén meghajolt, mikor bemutatta magát. Bartoldi Vilmosról van szó, aki elmesélte Pénzesnek, hogy az angol király szolgálatában vasutat épített Indiában, ahol olyan jóba lett egy maharadzsával, hogy az meghívta tigrisvadászatra. Megjegyzem, ezzel kapcsolatban személyes emlékem is van, bár a vadászon, már koromnál fogva sem vehettem részt, arról nem is beszélve, hogy ilyen helyekre engem nem szoktak meghívni, de Pénzes budafoki házában, a zárt veranda falán volt egy kis kép, amit Bartoldi ajándékozott neki. Elefántháton vonultak a vadászok a dzsungelben, de rossz céllövők lehettek, mert ugyan három tigris is megtámadta őket, de csak egyet sikerült elejteni – mármint az elefántnak, aki ormányvégre kapta az egyik csikos bundájút, és egy fának csapta.

Szóval Bartoldi elmondta, hogy ő hozzászólt Nyugat-Bengálban a forrásághoz és a levegő magas páratartalmához, de ez a hőmérséklet, itt a gőzfürdőben, őt az Arktisz szélviharainak jeges fuvallatára emlékezteti – ahol egyébként szintén járt egy expedícióval –, és mit szólna Pénzes, ha feljebb csavarnák a csapat, hadd legyen melegebb itt a kamrában. Pénzes azt felelte, ő bírja a meleget, csavargassunk csak.

Ekkor Bartoldi elmondta – miközben a hőmérő egyre magasabb értéket mutatott –, hogy az angoloktól elsajátította a fogadás szokását is, talán csavargathatják a csapatot addig, amíg a másoknak elege nem lesz a gőzből, a vesztes meg fizethetne a győztesnek, mondjuk, száz kisfröccsöt. Pénzes beleegyezett a feltételekbe, de ezt Bartoldi már nem tudta visszaigazolni, ugyanis a csavargatás következtében olyan hőség támadt a kamrában, hogy a mérnök elájult – Pénzesnek a vállán kellett kihoznia a maharadzsá barátját.

Bartoldi állta a szavát, Krammer Szepi kocsmájában kifizetett száz kisfröccsöt Pénzesnek, akivel még ezután is tartotta a kapcsolatot hébe-hóba. Inkább hébe, mint hóba, mert kitört az I. világháború, amiben Bartoldinak is részt kellett vennie, és ahonnan nem is tért vissza. Persze, az ilyesmiből Pénzes sem maradhatott ki! Hogy is mondják a Keresztapa című filmben? Tettek neki egy olyan ajánlatot, amit nem tudott visszautasítani. Vagy fölakasztják, vagy önként jelentkezik aknaszedőnek. Pénzes az utóbbi lehetőséget választotta. És olvasóim nyilván sejtik, túl is élte a dolgot, különben hogy is láthattam volna a tigrisvadászatot ábrázoló képet annak a háznak a verandafalán, ahol anyám töltötte gyermekkorát?

Viszont Krammer Szepi már nem volt ilyen szerencsés, csontjai valahol Oroszországban porladnak. Mikor a háború után Pénzes beállított a kocsmába, Hildát, Szepi feleségét találta a pult

mögött. Rajtuk kívül más nem is volt a helyiségben.

– Hát, te legalább visszajöttél – jegyezte meg az asszony, miközben a világosság felé tartotta az elmosott poharat.

– Igen, de a jobb fülemre megsüketültem. Mellettem robbant fel egy akna.

Hilda felsóhajtott.

– Ha az én Szepim visszajönne, nem bánnám, ha megsüketült, megvakult volna vagy nincs lába. Mit kérsz?

– Egy kisfröccsöt.

Hilda merően nézte Pénzest, miközben az belekortyolt az italába.

– Te tényleg megölted azt az embert?

Pénzes letette a poharat a pultra, megsimogatta a bajszát, és amikor Hilda azt hitte, már nem is válaszol, megszólalt.

– Igen, de baleset volt – Hilda ismét mosogatni kezdett, várta a folytatást. – Egy grófnál voltam kertész, egyik nap hívatott. A szobában, ahová a hajdú felkísért, csak hárman voltunk. A gróf nagy cirádába kezdett, hogy a grófné imádja a kertjét, minden egyes virágot, sőt, fűszálat számon tart, még szakkönyveket is hozatott, viszont az én hozzá nem értésem miatt szeretett rózsái kipusztultak – vegyem tudomásul, hogy ki vagyok rúgva. Én mindezt az ásómrá támaszkodva hallgattam végig, majd azt mondtam, tudomásul veszem a gróf úr döntését, de annyit azért mondanék, én előre szóltam, hogy savanyú a talaj a kertnek azon a részén, nem oda kellene ültetni a rózsákat, de a grófné nem hallgatott rám.

– Még pimaszkodik itt nekem? – förmedt rám János gróf, majd odaszólt a hajdúnak. – Dobja ki ezt az embert!

Elragadott az indulat, amikor a hajdú felém közeledett, fölemeltem az ásót, fejbe vágtam. Éppen az élével találtam el, szinte elfeleztem az embert. Azért nem akasztottak fel, mert kitört a háború, azt mondták, jelentkeznek aknaszedőnek.

Hosszan hallgattak mind a ketten.

– Akkor fizetnék.

– Nem kell. Mielőtt Szepi bevonult, és eligazított a kocsmáiban, azt mondta: „Ha nem jönnek vissza, de Franci visszajönne, van itt még neki ötvennégy kisfröccs, amit Bartoldi mérnök fizetett ki.”

Pénzes hallgatott, majd azt mondta:

– Hát, akkor én megyek.

– Vigyázz magadra, Franci! – válaszolt az özvegy, és újabb eltörölt poharat fordított a fény felé.